

Introductie

- zie powerpointpresentatie-

Drie deskundigen in muziekonderwijs kwamen vandaag aan het woord:

- Mattias Laga van de Ledebirds uit Gent
- Esther Coorevits van Vlamo (Vlaamse amateurmuziekorganisatie)
- Vinciane Meert, leerkracht in het Deeltijds kunstenunderwijs in Sint-Niklaas met een extra opdracht voor de toeleiding anderstalige nieuwkomers naar deeltijds kunstenunderwijs.

1. Mattias Laga – Ledebirds

Ik ben muzikant. Toen ik in Ledeberg ging wonen, wilde ik graag contact leggen met andere muzikanten in mijn buurt. Hieruit is een orkest gegroeid, de Ledebirds, met ondertussen 30 muzikanten. We geven best veel optredens, eigenlijk is het een uit de hand gelopen hobby.

Vanuit deze werking kreeg ik de vraag om ook initiatieven voor kinderen op te zetten en talenten te spotten. Zo organiseerde ik initiaties op school rond dans en muziek. Ondertussen werken we elke week vanuit een garage in Ledeberg. De garage was eerst gekraakt, nu krijgen we die ter beschikking van de Stad Gent. In de garage lopen veel studenten van het conservatorium van Gent stage in functie van het opleidingsonderdeel 'sociaal artistiek werk'. Zeker in de vakanties is het er een drukke bedoening. Met oudere kinderen kan je ook echt op instrumenten spelen en samen muziek maken. Negen jaar is een beetje onze ondergrens. Via het Music Fund kregen we instrumenten.

Verder probeer ik ook projectmatig te werken. Ze hebben we bijvoorbeeld opgetreden als voorprogramma in het Concertgebouw in Brugge. We hebben een takken-orkest gemaakt in de Ardennen met instrumenten gemaakt van takken. Recent zijn we begonnen met klarinetles, op vraag van een jongen. Die volgt nu les bij een stagiair. Binnenkort mag hij trouwens tijdens de Gentse Feesten mee op het podium optreden. Ik heb zelf ondervonden hoe belangrijk het is dat je ook op jonge leeftijd meteen mag meedoen. De kans krijgen om erbij te zijn is een enorme motivatie. Als je meteen wordt meegenomen in het sociaal gebeuren rond muziek maken, blijf je gemotiveerd om een moeilijk instrument te blijven spelen.

Waarom/hoe komen de kinderen bij jou terecht? Waarom stuur je hen niet naar het bestaande muziekonderwijs?

Wij sturen ook kinderen door, maar kinderen komen vaak ook terug na hun externe lessen met de vraag of ze bij ons mogen komen spelen. Voor sommige kinderen is het bestaande onderwijs ook te hoogdrempelig. Leerkrachten kunnen bij ons leren hoe ze kinderen proactief kunnen benaderen en leren wat werkt en wat niet. Maar we bereiken zeker niet alle kinderen. Sommige groepen in de wijk kijken neer op muzikanten, ze vinden het een minderwaardige tijdsbesteding of maatschappelijke positie. Voor anderen ligt ons niveau dan weer te laag. Roma-muzikanten uit de buurt spelen bijvoorbeeld liever complexe jazz. Maar we blijven nog steeds achter muzikaal talent in de buurt zoeken. In Ledeberg is er geen muziekschool en er kon een tijd lang geen worden opgericht. Het nieuwe decreet op het deeltijds kunstenunderwijs voorziet in de oprichting van nieuwe muziekscholen. Er komt dus wel meer ruimte bij. Maar momenteel gaan al onze werkingsmiddelen naar de projecten met volwassenen. Het werk met de kinderen doe ik als vrijwilliger.

2. Esther Coorevits – Vlamo

- zie powerpointpresentatie-

Ik ben beleidsmedewerker bij VLAMO, de Vlaamse Amateur Muziek Organisatie. Een groot deel van onze leden zijn orkesten, in alle soorten en maten. Het muziekverenigingsleven biedt tal van mogelijkheden voor laagdrempelige muziekparticipatie. Toch blijven er nog steeds drempels. In ons nieuwe beleidsplan hebben we dan ook opgenomen dat we verdere inspanningen zullen doen naar onze leden om een grotere diversiteit te bereiken. Er zijn nog steeds orkesten die vrij gesloten zijn maar we krijgen steeds meer orkesten mee, alleen zijn die verhalen vaak onbekend. Zo zijn er verschillende voorbeelden waarbij mensen met autisme of een andere handicap de nodige ondersteuning krijgen om hun plek in een orkest te vinden. Net als andere traditionele verenigingen geven sommige muziekverenigingen aan dat ze moeilijk nieuwe leden vinden. We proberen hen te ondersteunen in het vinden van nieuw publiek, maar dat is niet zo simpel. Hoe krijgen we mensen die interesse hebben in muziek maken naar onze orkesten? Let wel, het is niet ons doel om elk orkest in Vlaanderen superdivers te maken. Maar we zien wel als voordeel van muziekparticipatie in een orkest dat je vrij snel resultaat kan boek, ook al blink je nog niet uit. Je kunt er je passie voor muziek delen met anderen en dat motiveert.

3. Vinciane Meert – DKO Sint-Niklaas

Ik snap dat mensen aangeven dat het Deeltijds Kunstonderwijs voor hen te schools is. Maar ik blijf er positief over en ik blijf de kracht van het systeem zien, ook voor kinderen en jongeren in een kwetsbare positie. Wel is het zo dat je extra inspanningen moet doen om hen de weg naar het DKO te tonen. De stad Sint-Niklaas gaf mij daarom 14 jaar geleden de opdracht om mensen met een migratieachtergrond toe te leiden naar de muziekschool. Ik ben begonnen met huisbezoeken te doen. Ik trok de boer op en deed mijn veldwerk. Het resultaat is positief. Je ziet in die 14 jaar een enorme evolutie. Mijn directeur zei onlangs al lachend dat zijn school op zaterdag net 1 grote hoofddoek is.

Sommige collega's staan spontaan open voor een grotere diversiteit aan leerlingen, anderen aarzelen en uiten twijfels en bedenkingen. Taal- of cultuurverschillen maken sommige collega's onzeker. Ondertussen weet ik dat niet elke leerkracht even intens met dit thema moet bezig zijn om toch als school in zijn geheel een grotere diversiteit aan leerlingen een plaats te geven.

Betaalbaarheid is meestal geen probleem. Zo duur is het DKO niet, zeker niet voor kinderen. Voor volwassenen moet ik soms wel sponsoring zoeken en ook voor sommige kinderen, want zelfs € 40 is voor asielzoekers een groot bedrag. Ook inhoudelijk hebben we drempels weggewerkt. Wij hebben ons instrumentenaanbod ook uitgebreid naar de Turkse luit bijvoorbeeld. We hebben nu een afdeling wereldmuziek met de Saz (Turkse gitaar) en de Oed (luit) en dat vind ik erg leuk. Vervoer blijft wel een drempel. Eén jongen uit Aleppo volgt celloles en woont ver van school. Normaal gezien neemt hij de bus, maar toen die eens niet reed door de sneeuw, is hij met zijn cello op de rug te voet naar school gestapt, door de sneeuw. Kinderen trekken enorm hun plan als zij willen komen. Ik probeer briefjes uit te hangen met de vraag wie een kindje wil halen en brengen. Ook al wonen ze niet zo ver, vervoer blijft een lastig punt. Sommige gezinnen hebben één fiets voor zes mensen. Kinderen kunnen soms niet naar de academie omdat papa de fiets die dag nodig heeft. Dan regelen we een tweede fiets. Ik krijg ook regelmatig instrumenten gedoneerd. Ik heb nu twee piano's staan die wachten op een nieuwe bestemming.

Ondertussen hoef ik niet meer van deur tot deur te gaan. Iedereen brengt iedereen mee. Het gaat van mond tot mond. Ik heb mijn contacten uitgebouwd. Zo mail ik elk jaar naar Vlos (Vluchtelingen Opvang Sint-Niklaas) en zij maken het aanbod bekend. Maar ik krijg nog lang niet iedereen aan het

musiceren. Sommige bevolkingsgroepen vinden muziek onrein. Je kan niet iedereen overtuigen, noch aan de kant van het aanbod, nog aan de vraagzijde. Ik ben er eerlijk gezegd wel constant mee bezig, ook als ik bij de bakker sta, bijvoorbeeld. Naast mijn job is het een soort vrijwilligerswerk. Het heeft mij ook als mens verrijkt. Verder sta ik ook in voor de opvolging. Als een kind afhaakt of er zijn problemen, dan meldt de betrokken leerkracht dit doorgaans meteen en dan zoek ik mee naar oplossingen.

Ik ben ervan overtuigd dat je een langetermijnperspectief moet aanhouden. Met ons DKO hebben we bijvoorbeeld een droomschoolproject. Een aantal basisscholen worden gekozen op basis van hun percentage van kinderen in een kwetsbare positie. Die komen elke maandagnamiddag naar de academie en krijgen muzische vorming. In mijn huisbezoeken kennen mensen de droomschool vaak al en kan ik daar naar verwijzen. Zo'n geleidelijke overgang werkt goed.

Opmerking: Ik kreeg zelf pas op het middelbaar voor de eerste keer een blokfluit in mijn handen. Muziekonderwijs is niet ingebed in het dagonderwijs. In het nieuwe decreet zijn er daar meer mogelijkheden voor en terecht. Op school krijg je de kans om allerlei activiteiten te leren kennen en allerlei talenten te ontdekken. Met sport wordt er ook vaak al heel vroeg begonnen, met muziek vaak later. Dan zijn veel hobby's al vastgelegd en zit de vrijetijdsagenda van veel kinderen al vol.

Ik ben inderdaad soms te laat met mijn aanbod, de kinderen hebben zich al ingeschreven in een voetbalclub, bijvoorbeeld. Elk kind heeft volgens mij recht op een sportactiviteit en een culturele activiteit. Het gewone onderwijs zou hier meer rekening mee moeten houden. Het belang van muziek in de ontwikkeling van een mens is belangrijk, dat is ook wetenschappelijk bewezen. Samen spelen leert je ook veel sociale vaardigheden aan. En het werkt ook helend. *'Ik vergeet alleen mijn verdriet als ik achter de piano zit'*, zei een Iraanse vrouw laatst tegen mij. Je hoeft niet altijd talent te hebben, maar wel de kans om dat al dan niet te ontdekken. Iedere lagere school heeft een sportleraar. Waarom niet ook een muziekleraar? Door het nieuwe decreet wordt er binnenkort een projectoproep gelanceerd: drie jaar lang kunnen leraren DKO aan de slag in reguliere onderwijs.

Ik heb de indruk dat er veel van jouw engagement afhangt. Zoek je geen compagnons die dat samen met jou kunnen doen? Leeft die nood bij jou?

Soms heb ik het gevoel dat ik op een eiland werk en ik vind dat verschrikkelijk. Er zijn wel projecten waar ik kan mee instappen maar ik mis soms uitwisseling met collega's van andere DKO's die voor dezelfde uitdagingen staan.